Terveyspalvelut			
Toimintamenot	-82.593,00	-83.500	-83.500

4.3 SIVISTYSTOIMI

Hyvinvoinnin toimialaan kuuluu kunnan sivistystoimi ja vapaa-aikatoimi. Sivistyksen alla on koulutoimi sekä kirjasto. Koulut pyrkivät takamaan opetuksen hyvän laadun ja nykyaikaiset oppimisympäristöt oppilaille ja henkilökunnalle. Kunta vastaa itse esi-, perus- ja lukiokoulutuksesta. Kunnassa on ollut yksi perusopetusta antava koulu, Lappajärven yhteiskoulu, syyslukukauden 2024 alusta. Kunnassa tarjotaan aamu- ja iltapäivätoimintaa kaikille 1.-2. -luokkalaisille, jotka sitä tarvitsevat. Sen yhteydessä kouluilla järjestetään myös esikoululaisten kerho koulupäivinä. Koulutoimeen kuuluu myös lukiokoulutuksen järjestäminen; sitä tarjoaa Lappajärven geolukio, jolla on oma erikoistumislinjansa, luonnontieteellinen linja.

Sivistystoimeen kuuluu myös kirjaston ylläpitäminen niin palvelukirjastona kuin omatoimikirjastonakin. Kirjasto on oleellinen osa viihtyisää ja palvelevaa kuntaa. Kunta on mukana Järviseudun koulutuskuntayhtymässä, joka järjestää ammatillista koulutusta. Kansalaisopisto Järvilakeudessa kunta on mukana kannatusjäsenenä.

Vapaa-aikatoimen alaiseen toimintaan kuuluu kunnan liikunta-, kulttuuri- ja nuorisopalvelut. Vapaa-aikatoimen tehtävä on edistää asukkaiden kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia.

Varhaiskasvatuspalvelut Lappajärven kunta on ostanut 1.8.2022 lähtien Alajärven kaupungilta. Kuntien välisessä sopimuksessa Lappajärven hyvinvointivaliokunta toimii niin sanottuna tilaajavaliokuntana, joka valmistelee yhdessä Alajärven kaupungin kanssa talousarvion. Talousarvion hyväksyy lopullisesti Lappajärven kunnanhallitus ja -valtuusto.

4.3.1 Sivistystoimen hallinto

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:
Sivistystoimen hallinto vastaa hyvinvoinnin toimialanhallinnosta yhdessä kunnanviraston yleishallinnon kanssa. Hallinnon tehtäviä on hajautettu myös rehtoreille ja koulusihteerille. Hyvinvoinnin toimiala vastaa omalta osaltaan kunnan laajasta hyvinvoinnin edistämistyön toteuttamisesta (raportointi, suunnittelu, HYTE-kerroin prosessikehittäminen) yhdessä kunnan muiden toimialojen sekä kunnan sidosryhmien kanssa. Vuonna 2027 HYTE-työn tavoitteena on hyödyntää Kuntamaisema -työkalua ja luoda Power BI näkymä tehostamaan ja laaduntamaan hyvinvointisuunnittelun prosesseja ja niiden johtamista (suunnittelu, kehittäminen ja raportointi).

Toiminnalliset tavoitteet:
Hallinto on vastuussa ja seuraa taloutta käyttöpuolella ja hankkeissa. Yhä laajeneva työkenttä on kunnan hyvinvointityö. Hyvinvointityö ohjaa valtuustokausiksi tehtävä hyvinvointisuunnitelma. Sitä seurataan vuosiraportein sekä valtuustokauden päätteeksi tai päätyttyä tehdyllä hyvinvointikertomuksella.

Vuonna 2026 kunnassa ei ehditty tekemään kuntakohtaista kotouttamissuunnitelmaa. Sen tekeminen on edelleen ajankohtaista ja sitä tarvitaan selkiyttämään kunnassa tehtävää maahanmuuttotyötä. Se pidetään edelleen tavoitteena ja siirretään vuodelle 2027.

Vapaa-aikatoimen toiminnat organisoidaan uudelleen ja organisoimisen onnistuminen on yksi tärkeimmistä tehtävistä vuonna 2027. Kunnan hallintosääntö uusitaan.

Vuoden 2027 kunnan investointirahoihin varataan määrärahat:

- Nuorisotoiminta: nuorisotilojen muutto ja muutostyöt 15.000 €.

Sivistystoimen vuodelta 2026 vuodelle 2027 jatkuvia hankkeita ovat

- Koulunuorisotyöntekijä (AVI); omarahoitusosuus 10 %; kokonaisrahoitus 44.444 euroa.
- Harrastaminen Suomen malli, omarahoitusosuus 30 %; kokonaisrahoitus 40.666 euroa
- Vuoden 2027 aikana tullaan hakemaan hankkeita, jos niitä tulee haettavaksi.

Suunnitelmavuodet 2028-2029:
Muutokset oppilasmäärissä aiheuttavat muutoksia myös virkarakenteessa tai virkojen määrässä. Myös työsuhteisten toimien määrä on tulevina vuosina muutoksessa. Uusi kuntastrategia tullaan ottamaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja kehitystyössä.

Tavoitteet	**Mittari**	**Tavoitetaso**
Kunnan maahanmuuttotyö; alueen kotouttamissuunnitelman lisäksi kuntakohtainen toimintamalli	Kunnassa toimintamalli maahanmuuttajia varten	Toimintamallissa selkeät vastuutahot; huomioitu erityisesti oppivelvollisuusikäiset lapset ja nuoret
Vapaa-aikatoimen tehtävien uudelleen organisointi	Uudet tehtävänkuvat ja vastuut	Vapaa-aikatoimen keskeiset tehtävät on tunnistettu ja tehtävät jaettu työntekijöille.

Talous

Sivistystoimen hallinto	**TP 2024**	**TA+MU 2025**	**TA 2026**	**%-muutos**
Toimintatuotot	106997,62		129.850	100
Toimintamenot	-106997,62	-107.960	-129.850	20,3
Toimintakate	0	-107.960	0	-100

4.3.2 Esi- ja perusopetus

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus

Lappajärvellä esi- ja perusopetusta annetaan Lappajärven yhteiskoululla ja oppilaaksiottoalueena on Lappajärven kunnan alue. Yhteiskoululla opetusta on 0.-9. luokilla, ja esikoululaiset ovat omana opetusryhmänä.

Perusopetuksessa noudatetaan erillistä paikallista opetussuunnitelmaa, jonka pohjana on yhteinen eteläpohjalainen opetussuunnitelma. Maakuntakohtaisia päivityksiä tulee joka lukuvuosi ja tarvittaessa päivitetään paikallista opetussuunnitelmaa.

Koulun tiloissa toimii hyvinvointialueen opiskeluhuolto. Vakituisia ja jokapäiväisiä palveluja ovat kuraattori ja kouluterveydenhoitoja. Lisäksi koulun tiloissa käy koululääkäri ja säännöllisesti koulupsyykkari sekä koulupsykologi. Koulukeskuksen keittiö toimii valmistuskeittiönä, josta ateriat lähtevät myös varhaiskasvatuksen yksiköihin keskusta-alueella.

Toiminnalliset tavoitteet:
Lukuvuonna 2026-2027 alaluokilla on suurimmalla osalla ikäryhmiä kaksi rinnakkaisluokkaa, mutta lukuvuoden 2027-2028 alusta rinnakkaisluokkia on yksi vähemmän ja puolestaan esiopetukseen tulee ainakin

lukuvuoden kestävä tarve toiselle opetusryhmälle. Tavoitteena on yhdistää perustoimintojen järjestämisessä kokonaistaloudellisuus sekä laadukkaat ja järkevät opetustavat.

Yhteiskoululla toimii perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmä eli VALO. Lukuvuonna 2026-2027 valoryhmälle annetaan opetusta omana ryhmänä. Valmistavan opetuksen oppilaita on tullut viime aikoina lähinnä Aasiasta ja Afrikasta. Tämä tarve tullee pysymään jatkossakin ja opettajavirkojen vähetessä perusopetuksen luokanopettajapuolelta, on mahdollista siirtää viranhaltija valmistavan opetuksen opettajaksi. Lukuvuoden kehittämiskohteena jatketaan perustoimintoihin kuuluvien oppimisen tuen uudistuksen käytön vakiinnuttamista sekä uutena tekoälyn käyttöönottoa.

Suunnitelmavuodet 2028 – 2029:
Perusopetuksen osaamistakuuta koskeva lakimuutos on hyväksytty. Oppilaiden arviointiin ja opinnoissa etenemiseen liittyvät säännökset yhtenäistetään. Lakimuutoksen myötä oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä selkeytetään ja vähimmäisosaamiselle määritellään tavoitteet vuosiluokittain. Lakimuutos edellyttää opetussuunnitelman perusteiden uudistamista siten, että oppiaineiden tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit määritellään kansallisesti yhdenmukaisesti vuosiluokittain. Opetushallitus muuttaa valtakunnalliset opetussuunnitelmien perusteet lain mukaisiksi siten, että ne annetaan 31.10.2027 ja niihin perustuvat paikalliset opetussuunnitelmat otettaisiin 1.8.2028 alkaen käyttöön perusopetuksessa ja esiopetuksen järjestämispaikoissa.

Tavoitteet	**Mittari**	**Tavoitetaso**
Oppimisen tuen uudistuksen käytäntöjen vakiinnuttaminen	Käytäntöjen laki- ja sovellusperusteet ovat hallinnassa	Tukeen liittyvien suunnitelmien ja päätösten ajantasaisuus sekä lomakkeiston toimivuus.
Tekoälyohjeistuksen käyttöönotto	Toteutunut tekoälyn käyttö opetuksessa Palautekysely opiskelijoilta	Opettajat käyttävät työssään tekoälyä sekä ohjaavat opiskelijoita ohjeistuksen mukaiseen käyttöön.

Talous

Perusopetus	**TP 2024**	**TA+MU 2025**	**TA 2026**	**%-muutos**
Toimintatuotot	172727,61	166.000	150.650	-9,2
Toimintamenot	-2952921,52	-2.184.735	-2.802.773	4,2
Toimintakate	-2780193,91	-2.018.735	-2.652.123	5,1

4.3.3 Peruskoulujen yhteinen ja muu toiminta

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:
Yhteiseen toimintaan kuuluu koulutoimessa järjestettävä erityisopetus sekä muu yhteinen toiminta. Erityisopetuksessa on kahdenlaisia virkoja: laaja-alaisia erityisopettajia sekä erityisluokanopettajia. Koulunkäynninohjaajia käytetään opetuksen tukena oppitunneilla, aamu- ja iltapäivätoiminnassa sekä esikoululaisten ap-ip-kerhossa. Muuhun toimintaan kuuluu myös perusopetuksen hanketoiminta.

Toiminnalliset tavoitteet:
Erityisopetus tulee olemaan vielä muutaman vuoden muutoksessa oppimisen tuen uudistusten jäljiltä. Käytänteitä ja toimintatapoja muokataan edelleen. Erityisopetuksen virkarakenne pitää uudistaa ja samalla arvioida tarvittava koulunkäynninohjaajaresurssi.

Suunnitelmavuodet 2028 – 2029:
Perusopetuksen osaamistakuuta koskeva lakimuutos on hyväksytty. Oppilaiden arviointiin ja opinnoissa etenemiseen liittyvät säännökset yhtenäistetään. Lakimuutoksen myötä oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä selkeytetään ja vähimmäisosaamiselle määritellään tavoitteet vuosiluokittain. Lakimuutos edellyttää opetussuunnitelman perusteiden uudistamista siten, että oppiaineiden tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit määritellään kansallisesti yhdenmukaisesti vuosiluokittain. Opetushallitus muuttaa valtakunnalliset opetussuunnitelmien perusteet lain mukaisiksi siten, että ne annetaan 31.10.2027 ja niihin perustuvat paikalliset opetussuunnitelmat otettaisiin 1.8.2028 alkaen käyttöön perusopetuksessa ja esiopetuksen järjestämispaikoissa.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso
Erityisopetuksen virkarakenne; valmistelu aloitetaan vuonna 2026, päätökset vuonna 2027	Päätökset virkarakenteesta lukuvuoden 2026-2027 aikana.	Virkarakenne vastaa oppimisen tuen vaatimuksia sekä yhteiskoulun tarpeita

Talous

Peruskoulujen yht.toiminta	TP 2024	TA+MU 2025	TA 2026	%-muutos
Toimintatuotot	79821,59		17.000	100
Toimintamenot	-567404,27	-503.860	-625.016	19,7
Toimintakate	-487582,68	-503.860	-608.016	16,4

4.3.4 Lukiokoulutus

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:
Lukion tehtävä on tarjota laadukasta toisen asteen yleissivistävää koulutusta, joka antaa opiskelijoille hyvät oppimisedellytykset ja -tulokset sekä jatko-opintomahdollisuudet. Lukio tekee laajaa yhteistyötä eri toisen asteen toimijoiden kanssa niin paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin. Geolukio tarjoaa opintoja erityisellä luonnontieteellisellä linjalla. Syksystä 2024 lähtien geolukio on ollut mukana Järviseudun urheilulinjan toteutuksessa yhdessä Jamin sekä Alajärven, Evijärven ja Vimpelin lukioiden kanssa. Kansainvälisiä opiskelijoita lukioon on tullut vuoden 2025 tammikuusta lähtien

Toiminnalliset tavoitteet:
Niin opetuksessa kuin lukion toimintakulttuurissa pyritään ja pidetään yllä laatua, joka takaa opiskelijoille hyvät opiskelutaidot ja jatko-opintomahdollisuudet. Ylioppilaskirjoitukset sähköisine koeympäristöineen ovat muuttuneet syksyn 2026 aikana ja lisää muutoksia on tulossa. Muutoksia ja käytännön järjestely jä tulee seurata aktiivisesti ja tehdä järjestelmiin ja toimintaan tarvittavat toimenpiteet. Tekoäly on otettu käyttöön opetuksessa – sen käyttöä halutaan viedä tiettyyn suuntaan. Koko lukio toimii yhdessä tekoälyn hallitun ja järkevän käytön opastuksessa ja sen käytössä opiskelussa.

Suunnitelmavuodet 2028 – 2029:
Valmistautuminen taito- ja taideaineiden ylioppilaskirjoituksiin.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso
Tekoälyohjeistuksen käyttöönotto	Toteutunut tekoälyn käyttö opetuksessa Palautekysely opiskelijoilta	Opettajat käyttävät työssään tekoälyä sekä ohjaavat opiskelijoita ohjeistuksen mukaiseen käyttöön.

Talous

Lukio	TP 2024	TA+MU 2025	TA 2026	%-muutos
Toimintatuotot	50409,96	10.500	17.000	61,9
Toimintamenot	-819287,74	-749.815	-838.426	11,8
Toimintakate	-768877,78	-739.315	-821.426	11,1

4.3.5 Ammatillinen ja muu koulutus

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:
Lappajärven kunta on mukana Järviseudun ammatti-instituutissa eli Jamissa yhtenä omistajakuntana. Muut kunnat ovat Evijärvi, Vimpeli, Alajärvi ja Kauhava. Uudeksi omistajakunnaksi tuli syksyllä 2021 Alavus.

Lappajärven kunta ostaa musiikkiopistopalvelut eli taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetuksen Kauhavan kaupungin oppilaitokselta, Härmänmaan musiikkiopistolta. Härmänmaan musiikkiopisto on tuntiperusteista valtionosuutta saava kunnallinen taideoppilaitos, jonka tehtävänä on antaa ensisijaisesti lasten ja nuorten sekä aikuisten vapaa-ajalla taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta sekä siihen liittyvien taidemuotojen opetusta. Härmänmaan musiikkiopisto tarjoaa monipuolisia harrastusmahdollisuuksia ja tuottaa kuntalaisille elämyksiä, konsertteja ja tapahtumia, jotka tuovat kuntalaisille kulttuurin hyvinvointivaikutuksia ja ovat osana kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Lisäksi musiikkiopisto järjestää soitinesittelyjä ja koulukonsertteja alakoululaisille koulupäivän aikana kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti.

Lappajärven, Evijärven ja Kauhavan kunnat ovat Järvilakeuden kansalaisopiston kannatusyhdistyksen jäseniä. Kannatusyhdistyksen ylläpitämä Järvilakeuden kansalaisopisto tarjoaa alueen asukkaille monipuolisia koulutus- ja harrastusmahdollisuuksia sekä teatteritaiteen perusopetusta lapsille ja nuorille. Erasmus+ -akkreditointi tukee opiston kansainvälistä toimintaa mahdollistamalla muun muassa opintomatkoja sekä asiantuntija- ja opettajavaihtoa.

Toiminnalliset tavoitteet:
Kunta ja koulut tarjoavat opistoille tilat, joissa toimia. Härmänmaan musiikkiopisto tarjoaa ensisijaisesti lapsille ja nuorille, mutta näiden lisäksi myös aikuisille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Musiikkiopiston kuntaosuus on vuosittain tarkasteltavana määrärahana budjetissa ja tähän määrärahaan vaikuttaa kuntaosuuksien lisäksi valtionosuuden vuosittain määritelty yksikkötuntihinta, opetustuntien määrä, kustannustaso ja muut tulot. Sopimuksen mukaan Lappajärveltä laskutetaan ennakkolasku kahdessa erässä: kuluvan vuoden kesäkuun aikana sekä vuoden lopussa. Tasaus suoritetaan aina tilinpäätöksen valmistuttua seuraavan vuoden ennakkolaskun yhteydessä.

Lukuvuonna 2026–2027 Härmänmaan musiikkiopisto toteuttaa yhteistyössä Järvilakeuden kansalaisopiston kanssa lapsille ja nuorille suunnatun musikaaliproduktion. Monitaiteinen projekti monipuolistaa musiikkiopiston oppimis- ja esiintymisympäristöjä, vahvistaa oppilaiden yhteismusisointi- ja esiintymistaitoja sekä lisää eri taiteenalojen ja oppilaitosten välistä yhteistyötä vahvistaen samalla alueen kulttuuritarjontaa ja yhteisöllisyyttä.

Järvilakeuden kansalaisopiston tavoitteena on toteuttaa monipuolista opetus- ja harrastustoimintaa, johon jokaisella on mahdollisuus osallistua taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Yhteistyötä tehdään paikallisten toimijoiden, kuten Lappajärven kunnan, Kraatterijärvi Geoparkin sekä muiden alueen yhdistysten ja yhteisöjen kanssa. Kurssitoiminnan lisäksi opisto kehittää uusia toimintamalleja ja yhteistyömuotoja hanketoiminnan avulla. Kansalaisopiston kannatusmaksu suoritetaan kahdesti vuodessa.

Talous

Ammatillinen ja muu koulutus	TP 2024	TA+MU 2025	TA 2026	%-muutos
Toimintamenot	-74309,29	-91.000	-91.000	
Toimintakate	-74309,29	-91.000	-91.000	

4.3.6 Kirjastotoimi

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:
Kirjaston toiminta-ajatuksena on tarjota kuntalaisille tasapuolisesti tietoa, virkistystä, elämyksiä, ammattitaitoisen henkilökunnan palvelut sekä tilat ja kokoelmat opiskeluun ja tapahtumien järjestämiseen. Toimipaikkana on kirjasto, joka on auki viitenä arkipäivänä viikossa. Omatoimikirjasto on käytettävissä rekisteröityneille asiakkaille ma-su klo 7–21 silloin, kun henkilökunta ei ole paikalla. Palvelutila on käytössä henkilökunnan ollessa kirjastossa. Kirjastonjohtajan työtehtäviin kuuluu vapaa-aikatoimen kulttuuritehtävien hoitaminen.

Toiminnalliset tavoitteet:
Kirjaston kehittämiselle luodaan suuntaviivat vuoden 2027 aikana. Kirjasto tekee oman strategiansa, joka pohjautuu uuteen kuntastrategiaan sekä vapaa-aikastrategiaan. Käytettävissä on myös kulttuurihyvinvointisuunnitelma. Vuoden 2027 aikana pyritään tavoittamaan aiempaa suurempi määrä lapsiperheitä. Lastenosaston viihtyisyyttä parannetaan ja tarjotaan perheille säännöllisiä satutuokioita ja lukemiseen innostavia toiminnallista tekemistä. Perheiden tavoittamisessa varhaiskasvatuksella on suuri rooli, ja yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa tiivistetään muun muassa päiväkodilla pidettävillä satutuokioilla. Kirjaston käynti- ja lainausluvut ovat palanneet koronaa edeltävälle tasolle. Myös tulevina vuosina pyritään tasaiseen kasvuun.

Tilasto kirjastotoimesta:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kokoelma	61 098	60 709	54 880	54 814	54 039	52 628	51 616
Lainat	48 205	36 682	43 956	44 170	44 523	44 771	47 273

Käynnit *	38 812	20 246	22 404	23 826	27 582	31 010	31 850
Aukiolotunnit	4 760	3 591	4 922	5 362	5 362	5 094	5 120
Lainoja / asukas	15,66	12,24	15,03	15,41	15,79	16,05	17,13
Näyttelyt	22	15	23	18	16	19	12
Tapahtumat	24	7	31	48	45	45	50

*Tilastolukuja korjattu

Suunnitelmavuodet 2028–2029

Pyritään pitämään yllä kirjaston kulttuuritoiminta näyttelyineen ja tapahtumineen. Osallistutaan kirjaston toimintaa tukeviin ja kehittäviin hankkeisiin. Tavoitteena kirjastoa käyttämättömien asukkaiden tavoittaminen. Pyritään tasaiseen kasvuun käynti- ja lainausmäärissä.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso
Kirjastostrategia	Strategia valmis	Kirjaston oma strategia, joka pohjaa ja sopii kunnan muihin strategioihin ja suunnitelmiin
Lapsiperheiden tavoittaminen	Käyntien lisääntyminen Perheille suunnatut kyselyt	Tavoitteena on lisätä lapsiperheiden käyntejä. Kehitetään lastenosaston viihtyisyyttä ja tiivistetään yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa.

Talous

Kirjasto	TP 2024	TA+MU 2025	TA 2026	%-muutos
Toimintatuotot	2434,74	2.000	2.000	
Toimintamenot	-201808,90	-220.989	-225.903	8,4
Toimintakate	-199374,16	-218.989	-223.903	8,5

4.3.7 Vapaa-aika

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Vapaa-aikatoimen tehtävä on valvoa kuntalaisten oikeutta yhdenvertaiseen osallistumismahdollisuuteen ja turvata asiakkaiden lakisääteisten palveluiden toteutuminen ja tuottaminen huomioiden liikunta-, nuoriso ja kulttuurilait. Vapaa-aikapalveluiden tavoitteena on edistää asukkaiden kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia, kehittää palveluita sekä arvioida toiminnan vaikuttavuutta.

Vapaa-aikapalvelut tunnistavat toiminnassaan kaksi eri asiakkuustasoa, omaehtoiseen osallistumisen ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen kannustava taso sekä omaehtoista osallistumista ja hyvinvointia ylläpitävä taso. Kannustavan tason toiminta pyrkii edistämään osallistumista niillä asiakasryhmiä, jotka eivät ole palvelujen parissa – viestintä, palveluiden järjestämisten moniammatillisesti hyvinvointialueen yhdyspintatyö

huomioiden sekä yleinen fyysinen ja sosiaalinen aktivointi. Ylläpitävän tason toiminta kohdentuu asiakasryhmille, jotka ovat aktiivisia palvelunkäyttäjiä sekä palveluita tuottavia yhteisöjä tai järjestöjä – avustukset ja palkitsemiset, fyysisen ja henkisen palveluinfran ylläpitäminen ja kehittäminen kuten liikuntapaikat, harrastetilat tai sidosryhmäyhteistoiminta.

Toiminnalliset tavoitteet:
Vapaa-aikapalveluiden kaikki toimialojen kulttuuri-, nuoriso- sekä liikuntapalveluiden tavoitteena on lisätä yhteisöllistä ja yksilöllisistä hyvinvointia kaikissa ikäryhmissä sosioekonomisesta asemasta riippumatta.

Liikuntapalvelut:
Kuntosalitoiminnan jatkokehittäminen palautekyselyn ja talousarvion puitteissa.

Nuorisopalvelut:
Nuorisotilojen siirtäminen kunnan omistamaan kiinteistöön.

Kulttuuripalvelut:
Kulttuuripalveluiden vuoden keskeisin tavoite on kalastusmuseopalvelun tekeminen saavutettavaksi kulttuurikasvatukseen ja yleisesti kuntalaisille sekä osaksi matkailun myyntiä - varaus-, myynti- ja opasratkaisut.

Suunnitelmavuodet 2028 – 2029:
Strategioiden mukainen toiminta ja kehityskohteet.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso
Kuntosalin viihtyvyyden parantaminen vuoden 2026 palautekyselyn perusteella.	Asiakaspalaute ja uusi kysely vuonna 2027.	Kuntosalin viihtyisyyttä parannetaan vuoden 2026 palautekyselyn perusteella.
Lappajärven kunnan nuorisotilojen siirto kunnan omistamaan kiinteistöön.	Nuorilta kerätty palaute tilojen siirron onnistumisesta.	Nuoret osallistuvat tilojen suunnitteluun - palautekyselystä saatu palaute tilojen siirrosta on hyvä.
Bänditilojen siirto uusiin nuorisotiloihin.	Käyttäjiltä kerätty palaute tilojen siirron onnistumisesta.	Käyttäjät osallistuvat tilojen suunnitteluun - palautekyselystä saatu palaute tilojen siirrosta on hyvä.

Talous

Vapaa-aikatoimi	TP 2024	TA+MU 2025	TA 2026	%-muutos
Toimintatuotot	70671,24	65.000	66.800	11,3
Toimintamenot	-531817,52	-549.197	-590.930	7,1
Toimintakate	-461146,28	-484.197	-524.130	6,5

4.3.8 Varhaiskasvatus

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Alajärven kaupunki järjestää varhaiskasvatuspalvelut Alajärvelle ja Lappajärvelle varhaiskasvatuslain mukaisesti. Yhteistyötä lähikuntien kanssa jatketaan erityisesti osaamisen ja yhteisten toimintatapojen kehittämisessä. Vuonna 2027 varhaiskasvatus kytketään tiiviimmin sivistyspalveluihin, jotta lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin jatkumo varhaiskasvatuksesta perusopetukseen on yhtenäinen ja suunnitelmallinen.

Toiminnalliset tavoitteet:
Varhaiskasvatuksen hallinto- ja johtamisrakenteita vahvistetaan osana sivistyspalvelujen kehittämistä. Yksiköiden johtamisessa korostetaan selkeitä vastuita, yhtenäisiä toimintatapoja ja pedagogista johtamista. Henkilöstön työhyvinvointia, osaamista ja jaksamista seurataan säännöllisesti, ja kehittämistarpeisiin vastataan kehityskeskusteluilla, koulutuksella sekä työyhteisökohtaisilla toimenpiteillä.

Varhaiskasvatuksen keskeinen haaste toimintakaudella 2027 on varhaiskasvatuspaikkojen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittaminen. Palvelutarvetta lisäävät perheiden muuttuvat tilanteet, työllisyys ja mahdolliset muutokset kotihoidon tuissa. Paikkatarvetta ennakoidaan alue- ja ikäluokkatiedon avulla, ja samalla arvioidaan pysyvien lisätilojen sekä palveluverkon tarkoituksenmukaisuutta. Lisäryhmien perustaminen kasvattaa henkilöstö- ja tilakustannuksia, joten ratkaisuissa on yhteensovitettava palvelujen saatavuus, talouden kestävyys sekä lapsille turvalliset ja pedagogisesti toimivat ympäristöt.

Valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaiset paikalliset linjaukset vakiinnutetaan yhteiseksi toimintaa ohjaavaksi kokonaisuudeksi. Yksikkökohtaisia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia toteutetaan, arvioidaan ja päivitetään osana vuosittaista toimintasuunnittelua. Lasten ja huoltajien osallisuutta vahvistetaan hyödyntämällä palautetta toiminnan, oppimisympäristöjen ja palvelujen kehittämisessä.

Varhaisen ja oikea-aikaisen tuen saatavuutta vahvistetaan hyödyntämällä varhaiskasvatuksen erityisopettajien osaamista koko alueella ja tiivistämällä moniammatillista yhteistyötä perhekeskuksen, esiopetuksen sekä muiden lasten ja perheiden palvelujen kanssa. Pedagogiikassa painottuvat leikki, osallisuus, vaikuttaminen, liikkuminen, luonto ja monipuolinen lukutaito. Toimintakauden aikana kehitetään lapsilähtöisiä oppimisympäristöjä ja vahvistetaan henkilöstön osaamista tuen toteuttamisessa, digitaalisissa työvälineissä ja tekoälyn turvallisessa, tarkoituksenmukaisessa hyödyntämisessä. Keskeisiä haasteita ovat kelpoisen henkilöstön saatavuus, henkilöstörakenteen saattaminen tulevien velvoitteiden mukaiseksi, sijaisten riittävyys sekä palvelujen yhdenvertaisen laadun varmistaminen eri yksiköissä sekä kestävät ja ajanmukaiset tilaratkaisut.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso

Yhteistyön vahvistaminen sivistyspalveluissa	Kehitetään varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perhekeskuksen yhteisiä toimintamalleja.	Yhteinen aikataulutus laaditaan toiminnan kehittämiseksi ja siirtymävaiheen yhteistyö toteutuu kaikissa yksiköissä
Tilojen taloudellinen ja tehokas käyttö	Arvioidaan tilojen käyttöaste, turvallisuus ja soveltuvuus sekä vähennetään tarpeettomia väliaikaisratkaisuja.	Käytössä olevat tilat vastaavat todellista palvelutarvetta. Tilakustannus lasta kohden ei kasva ilman perusteltua palvelutarpeen muutosta.
Sijaistarpeen ja henkilöstökulujen hallinta	Kehitetään sijaisjärjestelyjä, työvuorosuunnittelua ja yksiköiden välistä henkilöstön tarkoituksenmukaista käyttöä.	Sijaiskustannukset eivät kasvat ilman lapsimäärään tai lakisääteiseen mitoitukseen perustuvaa syytä. Henkilöstömitoitus toteutuu kaikissa yksiköissä.

Suunnitelmavuodet 2028 – 2029:
Varhaiskasvatusyksiköiden toimintaa arvioidaan syntyvyyden kehityksen perusteella. Toiminnan laatua ylläpidetään henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia vahvistamalla. Lapsen kehitystä tuetaan riittävästi ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Talous

Varhaiskasvatus	**TP 2024**	**TA+MU 2025**	**TA 2026**	**%-muutos**
Toimintatuotot	286.923,18	279.670	261.580	-6,5
Toimintamenot	-1638.403,40	-1.600.155	-1.685.744	5,4
Toimintakate	-1351.480,22	-1.320.445	-1.424.164	7,9

Talous

Hyvinvoinnin toimiala yht.	**TP 2024**	**TA+MU 2025**	**TA 2026**	**%-muutos**
Toimintatuotot	769.985,94	518.170	644.880	24,5
Toimintamenot	-6.892.950,26	-6.477.899	-6.989.641	7,2
Toimintakate	-6.122.964,32	-5.959.729	-6.344.761	5,7

4.4 MUUT PALVELUT

4.4.1 Maaseutuhallinto ja hankkeet

Maaseutuhallinto 2026, viranomaistoiminta

Kauhavan kaupunki tuottaa Lappajärven kunnalle maaseutuhallinnon palvelut. Nykyisellä eli CAP27-rahoituskaudella on otettu käyttöön satelliittikuva-analyysiin perustuva pinta-alamonitorointi. Tukien ehtoja seurataan ympäri vuoden tukihaun alusta seuraavaan tukihakuun saakka. Seuranta katkeaa siinä tapauksessa, jos lohkolla todetaan kyseisessä ehdossa laiminlyönti.

Satelliittikuvasarjojen perusteella kerättyjen indeksitietojen pohjalta kuntien maaseutuhallinnossa tulkitaan, onko lohko tukikelpoinen, onko maataloustoimintaa harjoitettu lohkolla vuosittain, täyttyykö vaadittu